

Arthur Schopenhauer

Mutlu Olma Sanatı

Türkçesi: Mehmet Barış Albayrak

Deneme

Mutlu Olma Sanatı ya da Eudaimonoloji¹

Yaşam bilgeliği bir öğreti olarak *eudaimonoloji* ile neredeyse eşanlamlıdır. Eudaimonoloji, mümkün olduğunca mutlu yaşamayı öğretir ve bu görevi iki kısıtlama altında yerine getirir: Stoacı bir tutumdan uzak durarak ve Makyavelci olmadan. İlkinin –yani yoksunluğun ve vazgeçişin yolunu– dışlamak gerekir, çünkü mutluluk öğretisi sıradan insanı hesaba katar ve sıradan insan da çok fazla istekle (halk arasında buna “haz odaklılık” da denir) doludur, bu nedenle mutluluğunu o yolda aramak istemez. İkincisini de –Makyavelizmi, yani başka herkesin mutluluğu pahasına kendi mutluluğunu elde etme ilkesini– dışlamak gerekir, çünkü sıradan insanda bunun için gerekli akıl yürütmenin olduğu varsayılmamalıdır.

Eudaimonolojinin alanı, Stoacılık ile Makyavelizm arasında yer alır. Bu iki uç noktayı, her ne kadar daha kısa yollar gibi görünseler de, amaca ulaşmakta yetersiz yollar olarak değerlendirmeliyiz. Mutluluk öğretisi, büyük fedakârlıklar ve kendini aşma çabaları olmaksızın insanın nasıl mümkün olduğunca mutlu yaşayabileceğini öğre-

1 Mutluluk Öğretisi. (ç.n.)

tir, ama aynı zamanda başkalarını kendi amaçlarına ulaşmak için birer araçtan ibaret olarak görmekten de kaçınır.

En üstte şu ilke yer almalıdır: Pozitif ve kusursuz bir mutluluk mümkün değildir; sadece karşılaştırmalı bir biçimde daha az acılı bir durum beklenmelidir. Ancak bu gerçeğin kavranması, yaşamın izin verdiği esenlikten pay alabilmemize büyük ölçüde katkı sağlayabilir. Öyleyse böyle bir duruma ulaşmanın araçları bile ancak çok sınırlı ölçüde bizim kudretimize bağlıdır: τὰ μὲν ἐφ' ἡμῖν (elimizde olan şeylere).

Öyleyse yaşam bilgeliği iki bölüme ayrılır:

1. Kendimize karşı davranışımıza ilişkin kurallar
2. Başka insanlara karşı davranışımıza ilişkin kurallar

Gerçi bu iki bölüme ayırmadan önce amaç daha yakından belirlenmelidir, yani mümkün olduğu söylenen insan mutluluğunun neye dayandığı ve bunun için neyin esas olduğu tartışılmalıdır.

En yukarıda zihinsel neşe, εὐκολία, yani mutlu bir mizaç yer alır. Bu, kişinin acıya ve sevince olan yakınlığını belirler.

Hemen ardından ise beden sağlığı gelir. Bu da zihinsel durumumuzla yakından bağlantılıdır ve neredeyse mutluluğun vazgeçilmez bir koşuludur.

Üçüncüsü: ruhsal sükûnet. Πολλῶ τὸ φρονεῖν εὐδαιμονίας πρῶτον ὑπάρχει [“Aklı başında olmak, mutluluğun başlıca unsurudur”] (Sophokles, *Antigone*, 1328 [diğer baskı: 1347-48]). Εν τῷ φρονεῖν γὰρ μηδὲν ἡδιστος βίος [“Zira düşünmemek en huzurlu yaşamdır”] (Sophokles, *Aias*, 550 [554]).

Dördüncüsü: dışsal servet. Ama bunların ölçüsü çok az olmalıdır. Epikuros bunları üçe ayırır:

1. Doğal ve gerekli olanlar
2. Doğal ama gerekli olmayanlar
3. Ne doğal ne de gerekli olanlar

Yukarıda belirtilen iki bölümde (yani kendimize ve başkalarına karşı davranış kuralları çerçevesinde) yalnızca bunların (mutluluğun unsurlarının) nasıl elde edileceği öğretilmelidir: (En iyisini her zaman doğa yapar ama bunun bize düşen kısmı da vardır.) Bu, yaşam kurallarının ortaya konulmasıyla gerçekleşebilir. Ancak bu kurallar gelişigüzel sıralanmamalı, başlıklar altında toplanmalı ve her bir başlık da kendi içinde alt bölümlere ayrılmalıdır. Bu zor bir iştir. Ben buna dair herhangi bir ön çalışmaya rastlamadım.

Bu nedenle en iyisi, böyle kuralları öncelikle akla geldikleri şekilde yazıya dökmek, sonra da başlıklandırmak ve bir düzene sokmaktır.

İşte bir deneme: